VRIENDEN VAN HET JENEVERMUSEUM

Gedistilleerd

Nieuwsbrief Vrienden van het Jenevermuseum

www.jenevervrienden.nl Nieuwsbrief mei 2022 nummer 60

Vrienden,

Een nieuwe lente, een nieuw geluid. Corona hebben we (althans voorlopig) achter ons gelaten.
Het museum opende in maart met een spetterend Jeneverfestival. Wat een goede zet om de entreeprijzen laag te houden. Het was me een partij druk en gezellig!
De Vrienden openden in april met een vliegende start: 2 ALV's, een lezing van Leroy Fisscher en de onthulling van de Vriendenfles 2022. De onthulling was een vrolijk en geanimeerd gebeuren op de binnenplaats van het museum. Het weer was prachtig en de aandacht in de pers was groot. Dank aan de kunstcommissie voor deze alweer 18de editie.
Het bestuur heeft een welkome aanvulling gekregen in de persoon van Koos Scheijbeler. Koos is waarschijnlijk bekend bij de meesten, omdat hij al eerder actief was. Hij gaat zich bezighouden met PR zaken en activiteiten. Daarentegen hebben we afscheid genomen van Ton Heuchemer, die er inmiddels een diensttijd van 12 jaar als bestuurslid op had zitten. Over onze verdere plannen, zoals excursies en lezingen, hopen we jullie binnenkort nadere details te kunnen geven. Leo Fontijne van Distilleerderij Van Toor wil na zijn herstel van corona nog steeds graag zijn verhaal vertellen. We wachten op groen licht van Zuidam en we gaan de belangstelling voor de Jeneverfeesten in Hasselt in oktober peilen.
Wat kunnen jullie in deze *Gedistilleerd* verwachten?
We hebben uiteraard weer de bijdrage van de directeur. Er komt een terugblik op de presentatie van de Vriendenfles. Er zijn plannen voor een betere presentatie van de Vriendenflessen in de vitrinekast in het museum. Er komt speciaal voor de Vrienden een cursus gedistilleerde dranken. Verder kijkt Kees Reichardt terug op de ALV's. Het brandijzerproject dreigt nu eindelijk voltooid te worden eind mei.
Wim Lagendijk start een rubriek over onbekende Nederlandse jenevers. We hebben de jaarlijkse bijdrage aan het museum voor een deel ingevuld. Ton Heuchemer is trots op zijn Stokerstrots.
Tot slot, wat jullie wellicht missen, is een depotverhaal en hoe het staat met de gerenoveerde branderij. Het depotverhaal komt de volgende *Gedistilleerd*.
De branderij bevindt zich in de fase van het voorzichtig droogstoken en opstarten van de productie.

Jos Poolman, voorzitter

Vanuit het museum

Het Schiedams seizoen is na een uiterst succesvol Jeneverfestival nu echt begonnen. We lijken corona nu eindelijk achter ons te kunnen gaan laten.
Wat ons betreft houden we het festival elk jaar in het laatste weekeind van maart, u kunt dat alvast in uw agenda vastleggen.
In het museum zijn nu zowel *Brandmerk!* als werk van Vriendenflesontwerper Rob van der Ven te zien.
Met de twee tentoonstellingen hebben we bezoekers echt wat te bieden, maar we merken dat de reguliere 'museumkaarthouder' toch nog terughoudend is.
Wat dan extra opvalt is het aantal evenementen in het museum; iedereen die in wat voor een club dan ook zit, wil graag komen vergaderen en borrelen. Ze zijn welkom!

Vanwege haarscheurtjes in de roeden kan Molen De Walvisch voorlopig niet draaien. Met Stichting De Schiedamse Molens gaan we bezoekers toch een mooie molenervaring bieden door de zolders beter in te richten.
Inmiddels plannen we ook het weer actief in gebruik nemen van de branderij. Rond het komende International Dutch Distillers Festival zullen de vuurtjes onder de ketels weer gezellig branden. We proberen tevens het depot aan de Buitenhavenweg te openen tijdens het festival.
Een deel van de jaarlijkse bijdrage van de Vrienden aan het museum zullen we gebruiken om de drie losse gevelstenen weer op te hangen.
Deze liggen nu te verpieteren onder de trap van het terras. Dat is eigenlijk zonde, want ze zijn bijzonder fraai.

Tenslotte komt de opening en ingebruikname van de Locomotiefsteeg snel naderbij. Daarmee wordt een jarenlange wens, waarvoor velen zich ingezet hebben, alsnog volbracht.
Als dan ook het Stedelijk Museum Schiedam

open is, kunnen we alle bezoekers weer een mooi dagje Schiedam aanbieden. Wij hebben er zin in!

Diederik von Bönninghausen

Bijdrage Vrienden aan het museum

Het bestuur is momenteel in overleg met de directeur over de invulling van de bijdrage aan het museum voor 2022. Het ziet het liefst dat het een bijdrage is waarmee de Vrienden goed zichtbaar zijn. Daarom hebben we het voorstel van de directeur gehonoreerd om drie gevelstenen weer in oude luister te herstellen. Deze liggen momenteel ergens in een hoek van de binnenplaats te verkommeren en dat verdienen ze niet!

Ze zullen worden schoongemaakt en opgehangen aan de muur van de binnenplaats aan de kant van de Locomotiefsteeg. De Vrienden dragen hieraan bij door de ophangconstructie van de gevelstenen te financieren. Volgens opgave komt dit neer op een bedrag van € 750,-. Dit is maar een gedeeltelijke invulling van het budget. Er komen dus nog meer voorstellen.

Jos Poolman

We kunnen weer even vooruit

Onze Vriendenvereniging is weer aardig op stoom. In april passeerden een lezing, een flespresentatie en twee Algemene Ledenvergaderingen.
Twee ledenvergaderingen achter elkaar? Dat komt niet vaak voor. Of er speelt een groot probleem, en dat wil je eigenlijk niet. Of er moeten statuten worden gewijzigd. En ook dat wil je eigenlijk zo weinig mogelijk meemaken. Tijdrovend, monnikenwerk, taaie kost. Maar het was onontkoombaar; de wetgever heeft bepaald dat de fraudebestendigheid van verenigingen moet worden vergroot. Werkenderwijs werd duidelijk dat we de vereniging maar beter ook toekomstbestendiger konden maken met statutaire bepalingen waarin ‘de digitale wereld’ wordt binnengehaald. We hopen echt dat we hiermee weer minstens 10 jaar vooruit kunnen!
In de twee vergaderingen werden de wijzigingsvoorstellen in een constructieve sfeer besproken. Het licht voor een gang naar de notaris staat nu op groen. Zodra deze de aangepaste statuten heeft vastgelegd in een notariële akte, zal het huishoudelijk reglement door het bestuur worden geactualiseerd. Ook daarmee is de ledenvergadering akkoord gegaan. Maar we zullen de gewijzigde versie voor de zekerheid aan jullie voorleggen. Je kunt tegenwoordig niet voorzichtig genoeg zijn…

Kees Reichardt

Ton Heuchemer

Ton Heuchemer heeft op zondag 3 april jongstleden tijdens de Algemene Ledenvergadering na 12 jaar trouwe dienst afscheid genomen als bestuurslid van onze vereniging.

Voorzitter Jos Poolman dankte Ton voor de vele inspanningen die hij voor de vereniging en het Jenevermuseum heeft verricht. Ton blijft nog inzetbaar bij de Vrienden en ook als stoker in het Jenevermuseum.

Lezing 3 april 2022

Er rust geen zegen op de lezing van Leo Fontijne

van Distilleerderij Van Toor. Ging deze eerder in 2021 tweemaal niet door vanwege de corona-maatregelen, op 3 april jongstleden werd hij zelf geveld door corona. Maar wat in het vat zit, verzuurt niet. Die lezing wil hij nog steeds geven. Gelukkig vonden we historicus Leroy Fisscher bereid om de lezing 'De neut van Nederland', die hij daags ervoor had gehouden voor de Historische Vereniging Schiedam, te herhalen voor de Vrienden. Het betreft een samenvattende presentatie van zijn masterscriptie 'De Neut en de Natie. Jenever en de Nederlandse Identiteit'. Hij schreef de scriptie als onderdeel van zijn studie geschiedenis aan de Universiteit van Leiden.

(Foto: Schie.nu)

Hij ging in op de vraag waar het typisch Nederlandse imago van jenever vandaan komt. In de 19de eeuw groeide de populariteit van jenever en daarmee de export van jenever exponentieel. In de tweede helft van de 19de eeuw kwamen er nieuwe adverteermogelijkheden in zwang zoals posters, folders en etikettering op flessen. Last, but not least werden veel voor het buitenland herkenbare nationale symbolen gebruikt om de jenever in het buitenland aan de man te brengen, zoals klompen, molens, Zeeuwse en Volendamse klederdracht en de Nederlandse driekleur.

(Bron: scriptie Leroy Fisscher)

Daarnaast waren er ook verwijzingen naar de 'Gouden Eeuw', zoals schilderijtaferelen van Rembrandt, zeilschepen zoals een fluitschip van de VOC en afbeeldingen van taferelen met personen in 17de-eeuwse kledij.

(Bron: scriptie Leroy Fisscher)

Al deze elementen: een sterk gegroeide export, nieuwe adverteermogelijkheden en de toepassing van nationale kenmerken leverden uiteindelijk eind 19de / begin 20ste eeuw een ijzersterk Nederlands imago op, een imago dat tot de jaren 50 van de vorige eeuw ijzersterk bleef.
Wie het naadje van de kous wil weten, kan de masterscriptie van Leroy downloaden op de site van de Universiteit van Leiden of stuur een email naar leroy@jenevermuseum.nl.

Jos Poolman met dank aan Leroy Fisscher.

Onbekende Nederlandse Jenevers Proeven

Nu er weer perspectieven voor 'leuke dagjes uit' zijn, is het wellicht een goed idee u tips aan de hand te doen voor uitstapjes waarin het proeven van jenever is verweven. In de volgende edities

van *Gedistilleerd* doe ik iedere keer een paar aanbevelingen.
Ik heb jenevers van kleinere stokers geselecteerd. De stokers bieden allen mogelijkheden voor een bezoekje. Ze geven een toelichting op hun werkwijze en natuurlijk kunt u ook hun andere distillaten en likeuren proeven en kopen.

Uit Hulst: een Genièvre de Bière
Dit is een pittige drank. Deze jenever heeft een volledig distillaatproces doorlopen en is gemaakt van granen en bier. De Genièvre kan heel goed worden gecombineerd met een kaasschotel of een dessert, maar ook als aperitief of digestief worden gedronken.
Zie https://theholyspiritus.com/
NB De stokers hebben zich eind maart op het Jeneverfestival gepresenteerd. Was u daarbij, zie dit adres als een geheugensteuntje. Mocht u hen hebben gemist, zie het als een aanbeveling.

Uit Den Bosch: een Korenwijn
De basis voor deze Korenwijn bestaat uit gerstemout en rogge. Na de ontvangst van een nieuwe graanoogst distilleren de *Bossche Stokers* ieder jaar een beperkte hoeveelheid. Deze Korenwijn is in juni van het daarop volgende jaar goed op dronk, net op tijd om met de nieuwe haring te consumeren.
Zie http://www.bosschestokers.nl/producten/
NB Tot ca. 1970 was distilleerderij Pompe & Gebr. Mann in Den Bosch gevestigd. De Bossche Stokers mochten via de zoon van de oude distillateur het receptenboek inzien.

Veel plezier tijdens uw bezoek en proeverij!

Wim Lagendijk, vrijwilliger Jenevermuseum

Jeneverfestival 2022

Wie op 26 en 27 maart het Jeneverfestival heeft overgeslagen, heeft echt wat gemist. Wat een mensenmassa! Het was een goede zet om de kosten van de entreekaartjes laag te houden. Dit resulteerde in twee dagen lang een uitverkocht huis! Er werden 1200 bezoekers geteld. De Vrienden waren paraat met een eigen stand. Dank aan de bemensing: Ad, Annelies, Frances, Jos, Koos, Leo, Ludo en Sjaak. Er zijn vele gesprekken gevoerd en onze vernieuwde folder vond gretig aftrek.
De line-up van distillateurs was indrukwekkend. Zo'n 26 distillateurs presenteerden zich.
Voor hen is het Jeneverfestival dé plek om productinnovaties te laten zien.
Er waren proeverijen, workshops, hapjes, ruimte om te chillen en te dansen (silent disco).
.

(Foto: Paul Meuldijk)

Op de eerste dag werd de Stokerstrots 2022 gepresenteerd. Zie voor meer informatie elders in *Gedistilleerd*. Op zondag was er een drukbezochte bartenderscompetitie. De winnaar werd Jigger's uit Gent. De cocktailwedstrrijd werd gewonnen door Calaboose uit Rotterdam.
Ook werd aandacht besteed aan de oorlog in Oekraïne door het publiek in de gelegenheid te stellen te doneren via een QR-code en door het doneren van consumptiemunten. Dit leverde zo'n € 650,- op.

(Foto: Paul Meuldijk)

Opvallend was dat er veel jong publiek rondliep. Het was een zeer geslaagd festival en we kijken uit naar de volgende editie in maart 2023!

Jos Poolman

Stokertrots 2022

Tijdens het eerste uur van het zo succesvolle Jeneverfestival 2022 is de nieuwste creatie van het Stokersteam van het Nationaal Jenevermuseum Schiedam gepresenteerd.
De Stokers proberen elk voorjaar onder de naam STOKERSTROTS een nieuwe moutwijnjenever in een beperkte oplage op de markt te brengen.
Het uitgangspunt voor dit jaar was 'geel fruit', met daarbij de gedachte om een eerbetoon te maken voor onze te vroeg overleden collega en teamgenoot Hans van Welzen.
Tezamen met zijn broer Eric en zijn partner Annemiek Loef hebben de stokers een verrassende knalgele ongelagerde moutwijnjenever geproduceerd met de smaken van o.a. sinaasappel, jeneverbes en vooral saffraan (en zeker geen citroen).
Deze valt zo goed in de smaak dat het aantal flessen bij lange na niet voldoende zal zijn tot de volgende STOKERSTROTS. De STOKERSTROTS 2022 is in een 0,2 liter fles voor € 14,95 te koop in de slijterij van het Jenevermuseum.

PS Als stoker ben je je hele leven in je proeftijd, maar het levert wel hele fijne, lekkere jenevers op.

Ton Heuchemer

Brandijzerproject, vervolg

De vorige keer lieten we u weten, dat de afronding van het project in handen ligt van de gemeente Schiedam. Inderdaad is de ondergrond van de Locomotiefsteeg inmiddels gereed gemaakt voor het leggen van de tegels. Het ondergrondse leidingenwerk is verlegd en vernieuwd. Nu moet er een (gewapende) betonvloer worden gestort als fundering van de tegels.
De technisch assistent van Sjef Henderickx, Joost Kalkhoven, is nu bezig in de werkplaats van de Firma Jichi Zuliani in Zoetermeer om het legpatroon van de tegels te bepalen, Dat gebeurt op een houten MDF-patroon van het kunstwerk.
De tegels kunnen, zodra de betonvloer in de steeg klaar is, gelegd worden. Zie de foto's voor een indruk hoe het gaat worden. Onze tegel is een mooi plaatsje beloofd.
De gemeente hanteert nu eind mei als opleveringsdatum. We hopen vurig dat deze wordt gehaald.

(Foto's: Joost Kalkhoven)

Jos Poolman met dank aan Peter Elderman

Vitrinekast Vriendenfles

Ieder jaar wordt een nieuwe Vriendenfles bijgezet in een vitrinekast in het museum. Dat zijn er inmiddels 18. Onderhand kunnen we spreken van een traditie die we graag willen laten zien. Maar museumbezoekers die langs de kast lopen, zien die niet. Tot nu toe was de uitleg en informatie bij de kast over de totstandkoming van de fles heel summier, terwijl we het er toch allemaal over eens zijn, dat het hier gaat om een unieke zaak, die we met trots kunnen laten zien.

Daartegenover staat, dat op onze website heel veel uitleg en informatie is te vinden over de totstandkoming van de etiketten en over de kunstenaars die de etiketten hebben ontworpen.
Het bestuur is al een tijd bezig om te bekijken hoe dit te verbeteren. We hebben al een kleine verbetering aangebracht door een toelichtende tekst in de kast te plaatsen met een link naar onze website en bij elke fles de kunstenaar en het jaar te vermelden.
Vervolgens zijn we gaan bekijken of er meer mogelijk is. Gedacht wordt aan het presenteren van interactieve achtergrondinformatie. We zijn in contact gekomen met een professionele organisatie (Shosho), die ons om niet heeft geholpen met het aandragen van een aantal ideeën. Een impressie is bijgevoegd.

(Copyright Shosho)

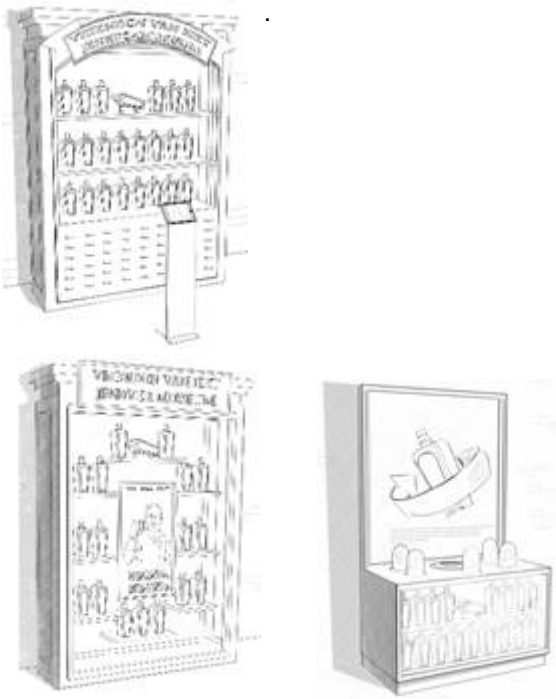

Het bestuur heeft de ideeën bekeken en de kunstcommissie en de directeur van het museum om advies gevraagd. Stuur een email naar jenever-vrienden@gmail.com, als je kennis van zaken hebt en mee wilt denken. In mei of juni willen we een knoop doorhakken.

Jos Poolman

Vriendenfles 2022

Op zondag 24 april jl. werd op de binnenplaats van het Nationaal Jenevermuseum Schiedam de 18e Vriendenfles van onze vereniging gepresenteerd.
Met een prima temperatuur en onder een fraai zonnetje was het er voor de ruim 40 belangstellenden goed toeven.
Het etiket van de Vriendenfles 2022 is ontworpen door Rob van der Ven.
Rob is o.a. een glaskunstenaar en zodoende is het etiket geen gewoon etiket, maar een ingebrande afbeelding vervaardigd in een glasoven op alle vier de zijden van de fles.
Op elke zijde staat een andere afbeelding in diverse kleuren van personen die genieten van een glaasje.

Zonder een van de voorgangers van Rob tekort te doen kan ik dit toch wel een heel bijzondere uitgave van onze vriendenfles noemen.
Jammer voor mij persoonlijk als verzamelaar van de voorgaande etiketten is, dat deze jaargang nu als hele fles niet in te plakken is in mijn album…
Na de onthulling van de nieuwe fles door burgemeester Cor Lamers en Rob van der Ven konden de eerste nummers uitgereikt worden. Fles no.1 voor de burgemeester, fles no.2 voor Rob en een derde fles voor Diederik von Bönninghausen, de directeur van het museum.
Hierna werd er uiteraard geproost op de nieuwe loot aan de flessenserie en konden de leden na inlevering van de ontvangen tegoedbon hun eigen genummerde fles afhalen.
Degenen die niet aanwezig konden zijn, ontvangen later bericht wanneer hun fles af te halen is. De reden? De kunstenaar heeft alle 150 flessen d.m.v. een gravering vooraf reeds heeft genummerd.

Ton Heuchemer

IDDF 27 mei t/m 4 juni

IDDF is de afkorting van International Dutch Distillers Festival. Het is een nieuw initiatief van de gemeente Schiedam en heeft alles met jenever te maken. Er is een uitgebreide website www.iddf.nl. Voor de Vrienden lijkt vooral het programma 'IDDF around' interessant. Met activiteiten als een masterclass 'Leve de Jenever', een city walk 'Het Geheim van Schiedam' en een rondleiding bij 'Serious Bee Distillers'. Je moet er wel voor reserveren. Dus bekijk de site en schrijf je tijdig in.

Jos Poolman

Speciaal voor Vrienden; een cursus gedistilleerde dranken

Het idee kwam eind 2020 via Peter van Bakel binnen bij de ledenraadpleging over de toekomst van de vereniging. Nu lijkt de tijd rijp om er iets mee te doen. Het betreft een cursus over gedistilleerd in vele hoedanigheden, uitgesmeerd over twee middagen (18 en 25 juni). Ik laat Peter aan het woord voor een verduidelijking.

Ontdek de wereld van de gedistilleerde drank.

Iedereen heeft natuurlijk wel eens gehoord van gin, whisky, cognac en wodka. En uiteraard hoef ik u niets te vertellen over onze prachtige jenevers.
Maar wist u dat dit slechts een kleine greep is uit de enorme hoeveelheid gedistilleerde dranken die er voorhanden zijn? En dat er binnen deze dranken enorm mooie en lekkere producten te vinden zijn?
Wat dacht u van een paar jaar op vat gerijpte tequila? Een lekkere kruidige aquavit? Een verkoelende Pineau des Charentes? Of een met vele specerijen gemaakte chartreuse?

In deze 2-daagse cursus neem ik u mee in de wereld van gedistilleerde dranken. We behandelen de vele aspecten die bij het distilleren aan de orde komen en gaan in op de specifieke technieken die gebruikt worden bij de verschillende dranken.
Alle soorten gedistilleerde drank komen aan de orde: wat zijn de specifieke kenmerken, welke variëteiten zijn er en uiteraard gaan we veel proeven: 12 drankjes per bijeenkomst wel te verstaan.

Wie is Peter van Bakel? Hij is een vriend van de vereniging en vrijwilliger in het museum. Zijn belangstelling voor gedistilleerd is puur hobbymatig. Maar hij heeft deskundigheid verworven o.a. via het volgen van vele cursussen en het behalen van diploma's, waaronder die van de eenjarige distillateursopleiding van Syntra in Hasselt en van de liquoristenopleiding van de Wijnacademie. Bovendien verzorgt hij regelmatig proeverijen.

Via een separate e-mail, die u enkele dagen na deze editie van *Gedistilleerd* ontvangt, zult u worden geïnformeerd over praktische zaken zoals tijdstippen, cursusprijs (kostprijs, dus géén commerciële insteek!) en wijze van aanmelding.

Kees Reichardt

In memoriam Sjef Henderickx

Op 2 mei bereikte ons het droevige bericht dat Sjef Henderickx op 77-jarige leeftijd plotseling is overleden. Hij was een landelijk en vooral plaatselijk toonaangevende kunstenaar en nauw betrokken bij meerdere activiteiten van het museum. Zo was hij naast het brandijzerproject betrokken bij de vernieuwing van de vaste tentoonstelling. Voor de Vrienden maakte hij de 10de Vriendenfles en de Jubileumfles. Wij zullen zijn creativiteit en inzet node missen!

Jos Poolman, voorzitter